

Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: *Význam Sokola při formování kulturní a národní identity československé společnosti v Československu*

Jméno autora: *Nikola Kárníková*

Předmět a cíl práce:

Práce se zaměřuje na koncepci a činnost spolku Sokol a klade si za cíl „představit Sokol jako organizaci, která se zasloužila o formování morálních hodnot svých členů a v širším slova smyslu chce práce reflektovat tuto jeho úlohu v perspektivě národa.“ (s. 10)

Analyzovat koncepci a činnost zmíněné organizace v transkulturní perspektivě by (s ohledem na ideová východiska i značný sociální a historický význam Sokola) mohlo být vhodným cílem bc. práce. Vymezení tohoto cíle však v posuzovaném textu zůstává vágní a transkulturní hledisko je explicitně vyjádřeno až v posledních dvou odstavcích jeho závěru (s. 41).

Namísto uplatnění kulturně-antropologických, filosofických a etických hledisek hodnocení toho, jaké možnosti překračování kulturních hranic činnost i ideový základ Sokola nabízí, práce předkládá především dějinnou sondu s celkovým vyzněním typu: „Sokolství se v průběhu let různě proměňovalo, nicméně základní myšlenka zůstala stejná. Sokolové měli být čestní, vzorní a dobří lidé, kteří pomáhají československému národu a vytváří jeho sílu. Nelze se přít o to, že by vlastenectví a sebevědomí národa nepomáhali budovat, naopak na oboje měli velký vliv po celou dobu své působnosti.“ (s. 40)

Argumentační linie:

Text zůstává popisný a podle názoru oponenta lze sledovat pouze argumentaci ve prospěch poměrně neurčité teze, že Sokol přispěl k mravnosti a vlastenectví. Ani tyto základní pojmy však nejsou blíže specifikovány (mluví se např. o národním významu, ale nepracuje se s koncepcí národa). Protože chybí kritéria vycházející z určitého pojetí transkulturality, nemohou být prezentované jevy hodnoceny s ohledem na možnosti překračování kulturní a sociální

podmíněnosti: o tom, jak (a na základě čeho) umožnil Sokol určité sociální a kulturní hranice překračovat a kde naopak spočívají limity těchto možností, se v textu mnoho nedozvíme.

Pokud se již o překračování kulturních hranic mluví, zůstává – dle názoru oponenta – argumentace nejasná. Tak např. na s. 40: „Během druhé světové války byla proti sokolům přímo vyvolána akce Reinhardem Heydrichem, neboť si i on byl vědom toho jaký mají sokolové vliv. Lze tak tvrdit, že sokolové vyjadřovali rovnost a svobodu (bez ohledu na pohlaví, sociální třídu, náboženské smýšlení nebo etnický původ) a zároveň byli ovlivněni národním duchem.“ (Pozn.: zde i níže je text práce citován včetně jazykových a typografických chyb.)

Často se v práci mluví o sokolské myšlence, ta však bohužel není blíže analyzována. (Jen pro příklad bychom se mohli tázat, v jakém vztahu je Tyršův sociální evolucionismus s Masarykovým teisticky zakotveným ideálem humanity.)

Někdy se vyskytují tvrzení obsahující nepřesnosti, výpovědi generalizující, nedostatečně zdůvodněné či bez jasné logické souvislosti. Např.: „Prezident Edvard Beneš byl odvolán, což pro Sokoli znamenalo velkou ztrátu. do čela republiky byl povolán Emil Hácha, sokolové se ho snažili podporovat.“ (s. 24; prezident Beneš abdikoval); „Ten, kdo se nepřihlásil a ani neposlal řádnou omluvu, tak byl ze Sokola vyloučen. Tohle vedlo k vyčištění Sokola od těch, co se chtěli pouze vést na vlně slávy Sokola, která jej doprovázela.“ (s. 18; prospěchářství není dostatečně zdůvodněno; překvapuje zde i výraz **vyčištění**); „Toto hnutí mělo zajistit technické zázemí pro parašutisty, kteří byli vyslaní z Londýna na území Protektorátu, a měli spáchat atentát na R. Heydricha dne 27. května 1942. Tento atentát sokolové pojali jako mstu za jeho krvelačnou akci a opět se zde projevil sokolský duch. atentát pomohlo uskutečnit několik sebevražedných sokolů.“(s. 29; intence msty není zdůvodněná; viz též problematické výrazy: **spáchat** atentát, **sebevražedných** sokolů); „Sovětský svaz socialistických republik ale nikdy pomoc nechtěl a největší pomoc v této době nabízeli sokolové. Sokolové měli silnou vůli přežít.“ (s. 24); „...sokolové se ke svým členům a jejich rodinám nikdy neobrací zády.“ (s. 27; generalizující vyjádření); „Opět se jednalo o ukázkou toho, jak silný národ Češi jsou.“ (s. 28)

Jazyková a formální úroveň:

Práce obsahuje nepřiměřeně velké množství typografických chyb a jazykových nedostatků. Často chybí mezery (zejména za indexem označujícím poznámky pod čarou) a čárky oddělující věty v souvětí, opakovaně se objevuje chybné skloňování slova sokol (sokoly s „i“ na konci; např. s. 21: „Rok 1926 se nesl v atmosféře blížícího se VIII. sletu. Prezident T. G. Masaryk věnoval sokolům vlajku ku příležitosti tohoto sletu, aby podpořil celou akci a sokoli.“). Navíc psaní příslušníka organizace s malým písmenem (sokol) není dodržováno důsledně. Snad nejzjevnější

chybou je to, že po tečce (na konci věty) **velmi často začínají nové věty malým písmenem**. Někdy se objevují prvky hovorové řeči.

Pro příklad uvádíme některé citace:

s. 18: „Ačkoli v Čechách byl přechod do vlastního státu poměrně snadný bez výraznějších problémů, na Slovensku tomu tak nebylo. ač celý klid nezařizovali pouze sokolové, ale i policajti, armáda a legionáři, tak sokolové byli velmi nápomocní. Na Slovensku sokoli, kteří by střežili pořádek v ulicích, a kteří by odzbrojili vojáky, neměli. Tudíž na Slovensku stále vládli Maďaři.“

s. 22: „Další roky se Sokol soustředil na cesty do zahraničí, kde chtěli šířit svou myšlenku a budovat pevné přátelské vazby se zahraničními sokoly.“

s. 28: „Spousta členů těchto odbojových hnutí skončili ve vězení, anebo byli rovnou popraveni.“

Práce s literaturou:

Podle názoru oponenta autorka nepracuje s literaturou (často subjektivně laděnou) dostatečně kriticky. Chybí též užití literatury, která by pomohla zohlednit transkulturní přístup k problematice (např. BURDA, F. *Za hranice kultur*. Brno: CDK, 2016).

Celkové hodnocení:

Autorka zřejmě zpracovala text s osobním zaujetím, transkulturní hledisko v něm však přichází ke slovu pouze skromně. Oponent autorce doporučuje, aby se v rámci obhajoby zaměřila na objasnění transkulturního rozměru činnosti Sokola a zmínila jeho potenciál a limity. Pokud by se jí to podařilo, mohla by podle jeho názoru být práce (alespoň z obsahového hlediska) akceptovatelná. Jazykové a formální nedostatky, na které oponent upozorňuje, nejsou zanedbatelné, míru jejich závažnosti však musí posoudit komise.

Hradec Králové, 2. září 2020

doc. Jan Hojda, Th.D.